

Magdalena Nigoević  
Split

## HUMORISTIČKO-SATIRIČNI ČASOPIS *BEREKIN*

**UDK: 050 (497.5 Split) "1979/2002"**

Rukopis primljen za tisak 15.10.2005.

*Izvorni znanstveni članak*

*Original scientific paper*

Recenzenti: Joško Božanić, Vladimir Skračić

U ovom se radu prezentira splitski humoristički časopis *Berekin* koji je izlazio u periodu od 1979. do 2002. godine. Donose se njegove vremenske, jezične i konceptualne odrednice te kratka kronologija njegova neredovita izlaženja. Navode se osnovni podaci (uredništvo, izdavači) o svim brojevima časopisa *Berekin*.

**Ključne riječi:** *humoristički časopis Berekin, vremenske, jezične i konceptualne odrednice*

### **Sociolingvistički kontekst časopisa *Berekin***

Pokušavajući dočarati atmosferu grada Splita, mnogi su autori govorili o humoru kao o specifičnoj splitskoj crti. U takvu je ozračju ridikulizacije, jedne osobite vrste ismijavanja, nastao i humorističko-satirični časopis *Berekin*.<sup>1</sup> Oslikavajući tzv. splitski mentalitet, Anatolij Kudrjavcev kaže: »Humor je dakle, imanentan oblik kontaktiranja i djelovanja u splitskom društvenom životu. Njegovo je značenje sociološko koliko i psihološko. Šaliti se, u Splitu znači djelovati, biti zapažen kao subjekt« (Kudrjavcev, 1985:347). Istina, Kudrjavcev ovdje govori o Splitu između dva svjetska rata, ali i časopis *Berekin* pojavio se na istome tragu.

Lokalni je časopis dragocjen dokument o vremenu i ljudima, o načinu komuniciranja i otvorenosti prema zbivanjima u nekoj sredini i oko nje. Ovdje valja istaknuti slavnu splitsku publicističku tradiciju humorističke orijentacije: *Duje Balavac, Golub, Mošun, Rešeto, Baćini*

---

<sup>1</sup> Za značenje i etimologiju usp. § *O terminu berekin i njegovim izvedenicama*.

*letci, Ricinus, Splitski krnjeval, Pomet, Ježinac*<sup>2</sup> samo su neki od slavni *Berekinovih* prethodnika.

*Berekin* je u svojim počecima, kao uostalom i svi splitski humoristički časopisi, njegovao specifični splitski humor. Na stranicama časopisa *Berekin* se na humorističko-satirični način opisuju dogodovštine s Rive, Pazara, Hajdukova placa, odnosno reagira se na niz aktualnosti i pojava iz javnog života, uglavnom na lokalnoj razini. U početku je to humor koji teži ismijavanju i ruganju, ali postupno prevladava politička satira, najprije lokalnog karaktera, a potom i općeg, koja komentira zbivanja na našim prostorima, a i šire. Časopis je izlazio i u burnim vremenima nestajanja jednog režima, Domovinskog rata i stvaranja nove države. Stoga se i njegov karakter laganog zabavnog štiva umnogome promijenio. Bilo je to vrijeme kad je smijeh utihnuo.

### O časopisu *Berekin*

Nulti broj *Berekina* nosi datum 24. veljače 1979. godine. To je dan rođenja časopisa koji je pokrenut kao neka vrsta šaljivog, prigodnog lista koji će pratiti zbivanja oko splitskog karnevala. Pokrenuo ga je splitski karikaturist Tonči Kerum, tada zaposlen u propagandi *Union-Dalmacije*, uz veliki vlastiti trud i pomoć kolega i splitskih humorista. Nedugo nakon osnivanja, tj. nakon prva dva broja došlo je do nesuglasica između *Union-Dalmacije*, koja je financirala projekt, i Tonča Keruma, glavnog urednika. S nekolicinom splitskih kolega Kerum osniva Društvo humorista, satiričara i karikaturista, u kojem su se među ostalima okupili Miljenko Smoje, Anatolij Kudrjavcev, Momčilo Popadić, Čičo Senjanović, Branko Efendić, Slobodan Butir, Feđa Klarić. Doneseni su Statut i drugi akti Društva, koje otad postaje izdavač časopisa *Berekin*.

Tonči Kerum je, s kratkom stankom (brojevi 9-14), bio glavni i odgovorni urednik<sup>3</sup> *Berekina* od početka. Među članovima redakcije dolazilo je do razilaženja u pogledu koncepcije časopisa. Ti su sukobi nešto utihnuli Kerumovim odlaskom na odsluženje vojnog roka u JNA, za koje su vrijeme izdani brojevi od 9 do 12, koje kao glavni urednik potpisuje Miljenko Smoje, te 13 i 14, koje potpisuje Momčilo Popadić. Nakon toga nastupa prekretnica u politici časopisa. Neka imena koja su od samog početka bila u redakciji odustaju od projekta i napuštaju uređivački odbor. Broj 15 se ne uspijeva tiskati u Splitu i 1983. godine *Berekin* prestaje izlaziti.

Časopis se ponovno pojavljuje 1986., a jedan od izdavača je i *Kviz klub Beograd*. Od tada počinje njegovo lutanje prostorima bivše Jugoslavije: od Beograda, Paraćina, Požarevca, Zagreba i Titovog Užica, do Ljubljane, gdje se tiska od 1988. do 1990. godine. Godine 1991. vraća se u Split, gdje se dalje tiska do godine 2002. i zadnjeg (neki drže ne i posljednjeg) broja, 55.

Tijekom tog razdoblja brojna su imena hrvatske satire i humora riječju i slikom obogatila *Berekin*. Osim već spomenutih, svoj su prinos časopisu dali mnogi karikaturisti i pisci: od

<sup>2</sup> Iscrpniji popis cjelokupne splitske publicistike u: Morović, Hrvoje (1968/1970). *Grada za bibliografiju splitske periodike. Novine 1875-1941 / Novine 1944-1969*. Split: Izdanja Naučne biblioteke i *Splitske novine 1918.-1929*. Split: Publikacija Sveučilišne knjižnice u Splitu, 18 (1999).

<sup>3</sup> Ta je sintagma zabilježena na impresumu većine brojeva časopisa *Berekin*. Usp. § *Popis svih brojeva časopisa Berekin*.

vrhunskih crtača poput Otta Reisingera i Joška Marušića, preko majstora riječi Tome Bebića i Igora Brešana, Roberta Marića i Mladena Vukovića do akademika Stjepana Babića<sup>4</sup> i pjesnika Luke Paljetka.

*Berekin* je često bio u nemilosti vladajućih struktura zbog svojega izrazito opozicijskog opredjeljenja,<sup>5</sup> što je katkad bio i jedan od uzroka njegovu neredovitu izlaženju.

Časopis je u velikom dijelu dijete Tonča Keruma, koji je uspijevaao pridobiti suradnike i financijere zahvaljujući svojoj tvrdoglavoj upornosti. Bio je istaknuti hrvatski karikaturist i satiričar, a kao glavni urednik časopisa u komunističkom je režimu bio više od šezdeset puta pritvaran zbog 'nepodobnog' izražavanja. Nažalost, umro je prerano, u 49. godini života, 31. svibnja 2002. godine, nakon što je uredio i zadnji, 55. broj časopisa *Berekin*.<sup>6</sup>

*Berekin* nastaje u jednoj izrazito složenoj demografskoj i jezičnoj urbanoj sredini. U takvim je uvjetima kao lokalni časopis koji ima zaokruženi vijek (24. veljače 1979. – 3. ožujka 2002.), vjerni pokazatelj stanja splitskog duha krajem XX. i početkom XXI. stoljeća.

Manji dio časopisa, s obzirom na vokaciju glavnog urednika, čine karikature, crteži i fotomontaže. Ostatak čine tekstualni prilozi: od dužih priča i crtica iz svakodnevnog života, do humoreski, šala, anegdota i viceva koje pišu splitski i hrvatski humoristi i satiričari. Budući da su za stvaranje i izlaženje časopisa uglavnom zaslužni splitski autori, okupljeni oko Društva humorista, satiričara i karikaturista, većina je tekstova pisana splitskim dijalektom, koji je vrlo sličan govornom jeziku.

## Prikupljanje građe

Pronalaženje svih brojeva (njih 55) časopisa *Berekin* nije bilo nimalo laka zadaća. Sveučilišna knjižnica u Splitu, Znanstvena knjižnica u Zadru i Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu nemaju u svome fondusu sve brojeve časopisa. Nakon prikupljenih dostupnih brojeva iz knjižničnih fondusa, potraga za ostalim brojevima, koji se nisu mogli naći u knjižnicama, odvijala se uglavnom putem privatnih poznanstava na lokalnoj razini.<sup>7</sup> Sakupljeno je svih 55 brojeva časopisa, od kojih je osam dvobroja.

Građa koja je sakupljena zbog iznimne je važnosti skenirana i snimljena. Nadamo se da bi se u budućnosti mogla obraditi i sakupiti na jednome mjestu, kako bi bila dostupna javnosti.

<sup>4</sup> Stjepan Babić, *Jezični nacionalizam po Josifu V. Buturliji* (*Berekin*, br. 20, god. 1988.); članak se nalazi i u knjizi *Hrvatski jezik u političkom vrtlogu*.

<sup>5</sup> Usp. novinske članke: *Što hoće »Berekin«?*, *Nedjeljna Dalmacija*, 22. veljače 1981. god.; *Zabranjen Berekin*, *Slobodna Dalmacija*, 7. studenog 1987. god.; *Sasvim ozbiljna neduhovitost*, *Danas*, 25. srpanj 1989. god.; *Zmije iz »Berekina«*, *Nin*, 22. siječnja 1989. god.

<sup>6</sup> »Tonči Kerum je obogatio humoristično-satirične dosege svojega grada i šire. Da je samo utemeljio *Berekin*, koji je doživio četvrt stoljeća, čini mi se, bilo bi dovoljno da mu na tome od srca zahvalimo.« Nikica Marinković, *In memoriam*, *Slobodna Dalmacija*, 2. lipnja 2002. god.

<sup>7</sup> Ovom prilikom iskreno zahvaljujemo Robertu Mariću i Mladenu Vukoviću. Bez njihove nesebične pomoći ne bismo uspjeli sakupiti sve brojeve časopisa *Berekin* jer nijedna knjižnica u Hrvatskoj nema u svojem fondusu cjelokupni opus tog časopisa.

Vjerujemo da će *spličanistika*<sup>8</sup> u svoje okrilje znati primiti to svoje nestašno i avanturama sklono dijete, da će mu oprostiti sve njegove *berekinade* te da će mu s vremenom dati ono mjesto koje zaslužuje u okvirima novije splitske publicistike.

### Popis svih brojeva časopisa *Berekin*

Donosimo popis svih brojeva časopisa *Berekin*, s navedenim podacima o urednicima, izdavačima, godištima izdanja te opsegom (brojem stranica) svakog pojedinog broja:

- **nulti broj**, 24. veljače 1979., str. 21  
Izdaje: HUTP Union Dalmacija, Split  
Tisak: NITP Slobodna Dalmacija – OOUR Publicitet, Split  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj jedan**, travanj 1979., str. 32  
Izdaje: HUTP Union Dalmacija, Split  
Tisak: NITP: Slobodna Dalmacija - OOUR Tiskarska djelatnost Split  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj dva i nešto**, svibanj i lipanj 1979., str. 32  
Izdaje: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Štampa: Glas, Beograd  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj malo tri malo četiri**, rujanj i listopad 1979., str. 40  
Izdaje: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: NITP Slobodna Dalmacija – OOUR Tiskarska djelatnost, Split  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj za pet**, studeni 1979., str. 32  
Izdaje: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: NITP Slobodna Dalmacija – OOUR Tiskarska djelatnost, Split  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj šest i kvarat**, prosinac 1979., str. 32  
Izdaje: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: NITP Slobodna Dalmacija – OOUR Tiskarska djelatnost, Split  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

<sup>8</sup> Termin *spličanistika* rabi krajem 19. stoljeća Vicko Mihaljević, splitski publicist i gradonačelnik, u pomalo šaljivu tonu, ismijavajući malogradanski mentalitet ondašnjeg Splita (usp. Vicko Mihaljević-Neurastenicus, *Pregrišt sušnja*, Zagreb, vlastita naklada, 1900:104-105). Današnji splitski intelektualci, umjetnici i javni radnici sve više rabe taj termin s ozbiljnijim konotacijama. Osim folklorističkih obilježja, *spličanistika* danas podrazumijeva cjelokupno intelektualno i materijalno naslijeđe, kao i sva kulturno-umjetnička ostvarenja iznikla u ovom podneblju koja su prožeta karakterističnim duhom grada Splita.

- **broj sedam i dva deca**, siječanj i veljača 1980., str. 32  
Izdaje: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: NITP Slobodna Dalmacija - OOUR Tiskarska djelatnost, Split  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj osam eventualno**, srpanj 1980., str. 33  
Izdaje: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: NITP Slobodna Dalmacija – OOUR Tiskarska djelatnost Split  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj: mater ti da 20, baci po u more, od tega ča ti je ostalo daj deset posto za samodoprinos, i eto nas**, studeni 1980., str. 32  
Izdaje: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: NITP Slobodna Dalmacija - OOUR Tiskarska djelatnost, Split  
Glavni i odgovorni urednik: Miljenko Smoje
- **jubilarni broj dese(r)t**, siječanj 1981., str. 32  
Izdaje: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: NITP Slobodna Dalmacija - OOUR Tiskarska djelatnost, Split  
Glavni i odgovorni urednik: Miljenko Smoje
- **broj: malo manje od duzine**, 1981., str. 32  
Izdaje: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: NITP Slobodna Dalmacija - OOUR Tiskarska djelatnost, Split  
Glavni i odgovorni urednik: Miljenko Smoje
- **broj: 12 žigosanih**, 1981., str. 32  
Izdaje: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: NITP Slobodna Dalmacija – OOUR Tiskarska djelatnost, Split  
Glavni i odgovorni urednik: Miljenko Smoje
- **broj 13, godina III (možda i zadnja)**, 29. veljače / 1. aprila, 1982., str. 32  
Izdaje: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: NITRO Slobodna Dalmacija, Split  
Glavni i odgovorni urednik: Momčilo Popadić
- **broj: 14% (cenzurirano)**, 1982., str. 32  
Izdaje: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: NITRO Slobodna Dalmacija, Split  
Glavni i odgovorni urednik: Momčilo Popadić
- **broj: petnaest sa zadržkom od cca tri godine, a možda i malo više**, ožujak 1986., str. 57  
Izdaje: Društvo humorista, satiričara i karikaturista Split i Kviz klub Beograd

- Štampa: Vuk Karadžić, Paraćin  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj: 16 – jubilarni – (necenzurirani)**, prosinac 1986., str. 40  
Izdaje: Društvo humorista, satiričara i karikaturista Split i Kviz klub Beograd  
Štampa: Giro Prosveta, Požarevac  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj 17%**, travanj 1987., str. 40  
Izdaje: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: Kerš, Ježdovec 106, Zagreb  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **pičimo broj 18**, rujanj 1987., str. 40  
Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: Ofset tiskara *Vesti*, Titovo Užice, Jugoslavija  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj 19**, veljača 1988., str. 48  
Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: ČGP Delo, Titova 35, Ljubljana 61000  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj: dvadeseti poslednji**, 1988., str. 79  
Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: ČGP Delo, Titova 35, Ljubljana 61000  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj: 21**, godina 1988., str. 47  
Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: ČGP Delo, Titova 35, Ljubljana 61000  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj – 22**, ožujak 1989., str. 47  
Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: ČGP Delo, Titova 35, Ljubljana 61000  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj – 23**, svibanj 1989., str. 47  
Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: ČGP Delo, Titova 35, Ljubljana 61000  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj – 24**, srpanj 1989., str. 31  
Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Tisak: ČGP Delo, Titova 35, Ljubljana 61000

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

- **broj: 25**, rujan 1989., str. 47

Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Tisak: ČGP Delo, Titova 35, Ljubljana 61000

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

- **broj: 26**, studeni 1989., str. 47

Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Tisak: ČGP Delo, Titova 35, Ljubljana 61000

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

- **broj: 27**, veljača – ožujak 1990., str. 47

Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Tisak: ČGP Delo, Titova 35, Ljubljana 61000

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

- **broj: 28**, travanj – svibanj 1990., str. 47

Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Tisak: ČGP Delo, Titova 35, Ljubljana 61000

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

- **broj: 29**, lipanj – srpanj – kolovoz 1990., str. 48

Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Tisak: ČGP Delo, Titova 35, Ljubljana 61000

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

- **broj: 30 jubilarni**, listopad – studeni 1990., str. 48

Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Tisak: ČGP Delo, Titova 35, Ljubljana 61000

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

- **broj: 31**, prosinac 1990. – siječanj 1991., str. 48

Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Tisak: Družbeno podjetje Delo – Tisk časopisov in revij, p.o., Ljubljana 61000

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

- **broj: 32**, ožujak – travanj 1991., str. 48

Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Tisak: Družbeno podjetje Delo – Tisk časopisov in revij, p.o., Ljubljana 61000

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

- **No. 33, Isusove godine**, siječanj – veljača 1992., str.32

Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

- Tisak: Slobodna Dalmacija – novine, novinsko-nakladnička djelatnost d.d., Split  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj: 34**, studeni 1992., str. 48  
Osnivač i izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: Slobodna Dalmacija – Novine d.d. – Novinska tiskara, Split  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj: 35**, kolovoz – rujan 1993., str. 32  
Osnivač i izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: Salona graf, Solin  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj: 36**, godina 1994., str. 40  
Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: Salona graf, Solin  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj: 37**, godina 1995., str. 40  
Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: Salona graf, Solin  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj: 38**, godina 1995., str. 40  
Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: Sveučilišna tiskara – Split, d.o.o., Boktuljin put bb – Split  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **dvobroj 39-40**, godina 1995., str. 40  
Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: Slobodna Dalmacija, Split  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj: 41**, godina 1996., str. 32  
Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: Slobodna Dalmacija d.d., Split  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **broj: 42**, godina 1996., str. 36  
Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split  
Tisak: Slobodna Dalmacija d.d., Split  
Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum
- **dvobroj: 43-44**, godina 1997., str. 40  
Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split



Tisak: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

- **dvobroj: 45-46**, godina 1999., str. 40

Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Priprema, obrada i tisak lista: Izdavač i Satirikon d.o.o., Split

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

- **dvobroj: 47-48**, godina 1999., str. 52

Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Priprema i grafička obrada: Tonči i Željka Kerum

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

- **dvobroj: 49-50**, godina 1999., str. 52

Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Design: Željka i Tonči Kerum

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

- **dvobroj: 51-52**, godina 2000., str. 52

Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Tisak: Slobodna Dalmacija, Split

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

- **dvobroj: 53-54**, godina 2001., str. 52

Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Tisak: Slobodna Dalmacija d.d., Split

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

- **broj: 55**, 3 ožujka 2002., str. 52

Izdavač: Društvo humorista, satiričara i karikaturista, Split

Tisak: Slobodna Dalmacija, Split

Glavni i odgovorni urednik: Tonči Kerum

## O terminu *berekín* i njegovim izvedenicama

Natuknice koje slijede poredane su abecednim redom i zabilježene u ortografskom obliku koji je pronađen u izvorima.<sup>9</sup> Slijedi tumačenje termina sažetim definicijama ili odgovarajućim riječima hrvatskoga standardnog jezika. Tekst leksikografskih članaka započinje oznakom podrijetla termina. Tim se odrednicama označuje jezik/dijalekt za koji se smatra da je bio posljednji posrednik (*etymologia proxima*).<sup>10</sup> Navode se glavna značenja iskonske riječi iz talijanskog, odnosno nekog od mletačkih rječnika. Zatim se nižu nazivi te

<sup>9</sup> Natuknice nisu akcentuirane jer u pisanom izvoru iz kojeg su preuzete nisu obilježene akcentom.

<sup>10</sup> Određivanje etimologije na temelju tzv. neposredne etimologije, tj posljednjeg izvora. Usp. Muljačić, Ž. 1998:269.

natuknice, iz relevantnih rječnika (talijanskih, mletačkih i hrvatskih rječnika stranih riječi), koji su tiskani kurzivom uz definiciju ili opis koji određuje pojmovni opseg i sadržaj danog termina.

Definicija i etimologija odijeljeni su znakom • od konteksta u kojem se natuknica pojavljuje u časopisu *Berekin*. Načelo dokumentiranosti smo pokušali potkrijepiti opsežnim pisanim kontekstom u kojem se natuknica pojavljuje u korpusu. Stoga pod pojmom konteksta podrazumijevamo rečenice i rečenične sklopove. U zagradama slijedi oznaka izvora sljedećim redoslijedom: Berekin, broj časopisa, stranica na kojoj se nalazi natuknica i godina izdanja.

➤ **berekin**, imenica muškog roda – mangup, vragolan

Posuđenica iz venecijanskog *berechin* “monello, ragazaccio di strada” (Boerio, 1993:76). U istom obliku i značenju nalazimo je kod Miotta, *berechin* “ragazzo di strada” (Miotto, 1984:23), i Rosamanija, *berechin* (Rosamani, 1999:86). U ostalima mletačkim rječnicima, od talijanskog *birichino* “ragazzo vivace, monello” (Zingarelli, 2000:235), nalazimo *birichin* (Rosamani, 1999:93; Doria, 1987:74; Basso & Durante, 2000:341). Skok je navodi ovako: *berèkin* < sjeverno talijanski *birichino*, mletački glagol *berekinár* (Skok; 1971/1:139). U Anića *berèkin* “deran” < talijanski (Anić, 2000:51). • A bogme i oni *berekini* na vlasti koji su prije bili antipatiko sada postaju simpatiko, jer Šuvar je ipak ubijao školsku djecu samo prenatranim i krivim programim. (Berekin br. 23, str. 2, 1989.)

➤ **berekinada**, imenica ženskog roda – psina, lukavstvo, prijevara, huncutarija

Posuđenica iz venecijanskog *berechinàda* “giunteria, trufferia” (Boerio, 1993:76); i u ostalim mletačkim rječnicima: *berechinada* (Rosamani, 1999:86), *berechinàda* (Miotto, 1984:24). U Dorie *birichinada* (Doria, 1987:74), u talijanskom *birichinàta* “monelleria” (Zingarelli, 2000:235). • Ma ako se ko puno infota zaraj koje *berekinade* ča ga je ka malo tajala, neka uvek misli da to ni iz zlobe, vengo iz potrebe da svi skupa postanemo boji i juskiji u našemen šocjalističkomen društvu. (Berekin br. 5, str. 3, 1979.)

➤ **berekinast**, pridjev – lukav, vragolast

Hibridna<sup>11</sup> izvedenica nastala sufiksalsnom tvorbom od venecijanske imenice *berechin* (vidi: *berechin*) + hrvatskog sufiksa *-ast* kojim se izriče sličnost (Babić, 1991:449). Točnije, pridjev prolazi kroz sekundarnu adaptaciju, tj. na pridjevsku osnovu koju čini transfonemizirani strani model dodaje se tvorbeni sufiks jezika primatelja.<sup>12</sup> • Sve moje tete i barbe bili su *berekinast* svit i niko od njih nije dugo živija. Svaki je posli nikoga vrimena puka od – smija. (Berekin br. 0, str. 1, 1979.)

➤ **berekinat**, glagol – varati, činiti psine

Posuđenica iz venecijanskog *berechinàr* “condurre una vita malvagia ed oziosa” (Boerio, 1993:76). Tijekom procesa potpune transmorfemizacije<sup>13</sup>, glagol se adaptira na način da se

<sup>11</sup> Termin ‘hibridan’ bilježi Vinja još davne 1957. godine. Odnosi se na susret i spajanje leksičkih elemenata iz različitih jezika. “Le composizioni ibride [...] sono il prodotto di uno scontro che interessa solo l’unità del sistema, cioè la parola.” (Vinja, 1957:32)

<sup>12</sup> Usp. Filipović, R. 1986:145.

<sup>13</sup> Vezani morfem jezika davatelja, koji ne odgovara morfološkom sustavu jezika primatelja, zamjenjuje se vezanim morfemom iste funkcije i značenja iz inventara jezika primatelja. Usp. Filipović, R. 1986:123.

karakteristični dočetak jezika davatelja *-ar* zamjenjuje glagolskim dočetkom jezika primatelja *-at*. Skok je navodi *sub voce* berèkin: *berekināt* < mletački glagol *berekinār* (Skok, 1971/1:139). • Dugo ti nisan pisao, nisi se pojavljivao u ovom našem svijetu, a kada si i *berekinao*, to si sam i mene nisi ni anjci zvao, što mi je izazvalo veliku duševnu bol. (Berekin br. 55, str. 13, 2002.)

#### LITERATURA

1. Anić, Vladimir (2000). *Rječnik hrvatskog jezika*. Zagreb: Novi Liber.
2. Babić, Stjepan (1991). *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku: nacrt za gramatiku*. Zagreb: HAZU i Globus.
3. Basso, Walter; Durante, Dino (2000). *Nuovo dizionario veneto-italiano etimologico-italiano-veneto*. Villanova del Ghebbo (RO): CISCRA SpA.
4. Boerio, Giuseppe (1993). *Dizionario del dialetto veneziano*. Firenze: Giunti.
5. Doria, Mario (1987). *Grande dizionario del dialetto triestino*. Trieste: Edizioni »Il meridiano«.
6. Filipović, Rudolf (1986). *Teorija jezika u kontaktu. Uvod u lingvistiku jezičnih dodira*. Zagreb: Školska knjiga.
7. Kudrjavcev, Anatolij (1985). *Vječni Split*. Split: Logos.
8. Mihaljević, Vicko - Neurastenicus (1900). *Pregršt sušnja*. Zagreb: vlastita naklada.
9. Miotto, Luigi (1984). *Vocabolario del dialetto veneto-dalmata*. Trieste: Edizione Lint.
10. Morović, Hrvoje (1968/1970). *Građa za bibliografiju splitske periodike. Novine 1875-1941/Novine 1944-1969*. Split: Izdanja Naučne biblioteke.
11. Rosamani, Enrico (1999)<sup>2</sup>. *Vocabolario giuliano*. Trieste: LINT.
12. Skok, Petar (1971 – 1974). *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, I – IV*. Zagreb: JAZU.
13. *Splitske novine 1918.-1929*. Split: Publikacija Sveučilišne knjižnice u Splitu, 18 (1999).
14. Vinja, Vojmir (1957). Alcuni tipi di incroci linguistici neolatini-slavi. *Studia romanica zagabrensia*. Zagreb. 31–44.
15. Vinja, Vojmir (1986). Hibridni rezultati jezičnih dodira. *Filologija*, knj. 14, 419-432.
16. Zingarelli, Nicola (2000). *Lo Zingarelli 2000 – Vocabolario della lingua italiana*. Bologna: Zanichelli.

## GIORNALE UMORISTICO “BEREKIN”

### *Riassunto*

Il presente lavoro esamina il giornale umoristico spalatino “Berekin”, pubblicato dal 1979 al 2002. Si riportano le caratteristiche del linguaggio, degli argomenti e del periodo in cui il giornale è stato pubblicato, insieme alla breve cronologia della sua irregolare pubblicazione. Si forniscono i dati principali (editori, redattori) di tutti i numeri del giornale “Berekin”.

**Parole chiavi:** giornale umoristico “Berekin”, argomenti, linguaggio, epoca di pubblicazione

## SPLIT’S SATIRICAL MAGAZINE “BEREKIN”

### *Summary*

This paper deals with Split’s satirical magazine “Berekin”, which was published from 1979 to 2002. The author examines the magazine’s features in relation to time, language and content and gives a brief chronology of its irregular publishing. The paper also presents the main information (editors, publishers) about all issues of the magazine.

**Key words:** satirical magazine “Berekin”, time, language and content features

Podaci o autorici:

Mr. sc. Magdalena Nigoević radi kao asistentica na Odsjeku za talijanski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, Radovanova 13, e-mail: magda@ohz.unist.hr. Kućna adresa: Osječka 24d, 21 000 Split.